

Saeima ir pieņēmusi un Valsts
prezidents izsludina šādu likumu:

Enerģētiskās drošības un neatkarības veicināšanai nepieciešamās atvieglotās energoapgādes būvju būvniecības kārtības likums

I nodaļa Vispārīgie noteikumi

1. pants. Likumā lietotie termini

Šajā likumā lietotie termini atbilst likumā "Par ietekmes uz vidi novērtējumu", Teritorijas attīstības plānošanas likumā, likumā "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" un Būvniecības likumā lietotajiem terminiem, ja šajā likumā nav noteikts citādi.

2. pants. Likuma mērķis

Likuma mērķis ir sekmēt atjaunīgās enerģijas ražošanu, veicināt Latvijas Republikas enerģētisko drošību un neatkarību, kā arī mazināt klimata un vides negatīvo pārmaiņu procesus.

3. pants. Likuma darbības joma

Likums nosaka atvieglotu kārtību šādām darbībām:

- 1) vēja elektrostaciju, kuru kopējā jauda ir vismaz 50 megavati, un tām nepieciešamās infrastruktūras būvniecībai (turpmāk — vēja elektrostacija);
- 2) saules paneļu (iekārtu) darbībai nepieciešamo ārējo inženiertīklu ierīkošanai un citu saistīto būvju būvniecībai, ja saules paneļu (iekārtu) kopējā jauda vienam objektam ir vismaz 10 megavati;
- 3) būvdarbiem, kas nepieciešami siltumenerģijas ražošanas iekārtu uzstādīšanai vai nomaiņai, ja siltumenerģiju plānots ražot no atjaunojamiem energoresursiem, attiecīgās iekārtas jauda ir vismaz pieci megavati un siltumenerģija tiks nodota centralizētās siltumapgādes sistēmai;
- 4) energoapgādē izmantojamu būvju Latvijas Republikas iekšējos jūras ūdeņos un teritoriālajā jūrā un tām nepieciešamās sadales, pārvades vai uzglabāšanas infrastruktūras būvniecībai.

4. pants. Teritorija, kurā ir atļauta vēja elektrostaciju būvniecība

Vēja elektrostaciju būvniecība ir atļauta ārpus pilsētām un ciemiem vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā noteiktajā rūpnieciskās apbūves teritorijā, tehniskās apbūves teritorijā, lauksaimniecības teritorijā, uz mežu zemēm, ievērojot, ka attālums no dzīvojamām un publiskām ēkām līdz tuvākās plānotās vēja elektrostācijas un vēja parka

robežai ir vismaz 800 metri.

II nodaļa Paredzētās darbības izvērtējums un akcepts

5. pants. Sākotnējā izvērtējuma procesa piemērošana

(1) Sākotnējais izvērtējums piemērojams vēja elektrostacijām, ja tās tiek plānotas ārpus:

1) īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, izņemot Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu, kurā vēja elektrostaciju un tām nepieciešamās infrastruktūras būvniecība ir pieļaujama Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos noteiktajā kārtībā, kā arī ārpus Eiropas nozīmes aizsargājamām dabas teritorijām (turpmāk — *Natura 2000* teritorija), mikroliegumiem, divus kilometrus platām buferjoslām ap *Natura 2000* teritorijām, kā arī putnu sugu aizsardzībai noteiktiem mikroliegumiem;

2) uz brīdi, kad vēja elektrostaciju būvniecība pieteikta Valsts vides dienestā, — dabas datu pārvaldības sistēmā "Ozols" reģistrētajiem īpaši aizsargājamiem biotopiem un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēm;

3) Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslas;

4) virszemes ūdensobjektu aizsargjoslām;

5) aizsargjoslām (aizsardzības zonām) ap kultūras pieminekļiem.

(2) Saskaņā ar šajā likumā noteikto kārtību sākotnējais izvērtējums piemērojams vēja elektrostaciju būvniecībai, ja nepieciešamās infrastruktūras būvniecībai paredzētās gaisvadu augstsprieguma elektrolīnijas spriegums ir vienāds vai lielāks par 220 kilovoltiem un tās garums ir līdz 15 kilometriem.

6. pants. Būvniecības sākotnējais izvērtējums

(1) Vēja elektrostaciju būvniecībai piemērojams sākotnējais izvērtējums atbilstoši likumam "Par ietekmes uz vidi novērtējumu", ja tā atbilst šā likuma 4. un 5. pantā noteiktajam. Vēja elektrostaciju būvniecības izvērtēšanai izmanto vismaz sugu un biotopu aizsardzības jomā sertificēta biotopu, putnu sugu un sīkspārņu sugu eksperta sniegtos atzinumus, kā arī trokšņu novērtējumu. Iesniegumam pievieno valsts akciju sabiedrības "Latvijas gaisa satiksme" saskaņojumu vēja elektrostaciju un tām nepieciešamās infrastruktūras būvniecībai.

(2) Valsts vides dienests, veicot vēja elektrostaciju būvniecības sākotnējo izvērtējumu, konsultējas ar Dabas aizsardzības pārvaldi un, ja nepieciešams, citām institūcijām. Institūcijas viedokli sniedz septiņu darbdienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas.

(3) Ja vēja elektrostaciju būvniecībai ir veikts sākotnējais izvērtējums un pieņemts lēmums nepiemērot ietekmes uz vidi novērtējumu, Valsts vides dienests tehniskajos noteikumos var iekļaut nosacījumus par nepieciešamām papildu darbībām līdz brīdim, kad būvprojektu iesniedz saskaņošanai, ja šīs darbības būtiski neietekmē sākotnējā izvērtējuma rezultātu.

(4) Ja iecerei par vēja parku būvniecību pēc tehnisko noteikumu izdošanas līdz brīdim, kad būvprojektu iesniedz saskaņošanai, nepieciešama iepriekš neparedzētu meliorācijas sistēmu elementu pārbūve, vēja elektrostaciju būvniecības ierosinātais iesniedz iesniegumu par grozījumiem tehniskajos noteikumos.

(5) Valsts vides dienesta tehnisko noteikumu apstrīdēšana un pārsūdzēšana neaptur to darbību.

7. pants. Vēja elektrostaciju būvniecības ietekmes uz vidi novērtējums un procesa termiņi

(1) Vēja elektrostaciju būvniecības ietekmes uz vidi novērtējums tiek veikts atbilstoši likumam "Par ietekmes uz vidi novērtējumu", ja šajā likumā nav noteikts citādi.

(2) Vēja elektrostaciju būvniecības ierosinātajam ir tiesības veikt ietekmes uz vidi novērtējumu vispārējā kārtībā saskaņā ar likumu "Par ietekmes uz vidi novērtējumu", darbību piesakot Vides pārraudzības valsts birojā, vai veikt

sākotnējo izvērtējumu, darbību piesakot Valsts vides dienestā, ja tā atbilst šā likuma 4. un 5. pantā noteiktajam.

(3) Ja vēja elektrostaciju būvniecība tiek pieteikta Vides pārraudzības valsts birojā, tas 15 dienu laikā pēc ierosinātāja iesnieguma saņemšanas izdod lēmumu par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu.

(4) Vides pārraudzības valsts birojs 15 dienu laikā no šā panta trešajā daļā minētā lēmuma vai Valsts vides dienesta lēmuma par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu vēja elektrostaciju būvniecībai saņemšanas dienas izsniedz ietekmes uz vidi novērtējuma programmu.

(5) Pirms ietekmes uz vidi novērtējuma programmas izsniegšanas Vides pārraudzības valsts birojs nosūta ierosinātāja iesniegumu pašvaldībai un institūcijām, kuru kompetencē ir attiecīgo ietekmju novērtēšana vai uzraudzība. Institūcijas septiņu dienu laikā pēc informācijas saņemšanas rakstveidā sniedz viedokli Vides pārraudzības valsts birojam par ziņojumā iekļaujamās informācijas apjomu un detalizācijas pakāpi.

(6) Vides pārraudzības valsts birojs izsniedz atzinumu par vēja elektrostaciju būvniecības ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu 45 dienu laikā pēc šā ziņojuma saņemšanas. Ja Vides pārraudzības valsts birojs saskaņā ar likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 20. panta otrajā daļā noteikto pieprasa informāciju no ierosinātāja, termiņš atzinuma sniegšanai tiek pagarināts par laikposmu, kādā ierosinātājs sniedzis informāciju. Ja nepieciešams, Vides pārraudzības valsts birojs atbilstoši Administratīvā procesa likumā noteiktajam var pagarināt atzinuma sniegšanas termiņu, bet ne vairāk kā par vienu mēnesi.

8. pants. Darbības akcepts

Ja šā likuma 3. panta 1. vai 4. punktā paredzētajai darbībai (turpmāk — paredzētā darbība) ir veikts ietekmes uz vidi novērtējums atbilstoši likumam "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" un ir saņemts Vides pārraudzības valsts biroja atzinums, Ministru kabinets 30 dienu laikā pieņem lēmumu par paredzētās darbības akceptēšanu vai atteikumu to akceptēt.

9. pants. Nosacījumi vēja elektrostaciju būvniecībai uz meža zemēm

(1) Ja vēja elektrostacijas būvē uz meža zemēm, atmežošanas izraisītās negatīvās sekas kompensē ar apmežošanu.

(2) Publiska persona var piešķirt energoapgādes komersantam apbūves tiesības vēja elektrostacijas būvniecībai uz attiecīgajai publiskai personai piederošajām meža zemēm uz termiņu, kas nav ilgāks par 35 gadiem.

III nodaļa

Nacionālo interešu objekta statusa noteikšanas procedūra

10. pants. Nacionālo interešu objektu noteikšana

(1) Paredzētās darbības ierosinātājs vēršas ar iesniegumu Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā (turpmāk — ministrija) par nacionālo interešu objekta statusa noteikšanu paredzētajai darbībai.

(2) Iesniegumā par paredzēto darbību ietver:

1) skaidrojumu par paredzēto darbību, tostarp norādot plānoto būvju raksturlielumus un zemes vienības (teritorijas), uz kurām ir plānota šo būvju būvniecība;

2) Valsts vides dienesta tehniskos noteikumus vai ietekmes uz vidi novērtējuma rezultātus;

3) elektroenerģijas pārvades sistēmas operatora izsniegtus pieslēguma ierīkošanas tehniskos noteikumus;

4) laika plānojumu būvniecības ieceres realizācijai;

5) informāciju par paredzētās darbības ierosinātāju un to dokumentu kopijas, kas apliecina nekustamā īpašuma vai valdījuma tiesības uz būvniecībai paredzēto zemes gabalu, vai tā līguma kopiju, ar kuru noteiktas tiesības būvēt uz citai personai piederošas zemes;

6) finanšu nodrošinājuma dokumentu vēja elektrostacijai;

7) tādu atļauju par jaunu ražošanas iekārtu ieviešanu vēja elektrostacijā, kuras derīguma termiņš nav īsāks par trim gadiem;

8) apliecinājumu, ka ierosinātais vai koncerns, kurā ietilpst ierosinātais, ir īstenojis vienu vai vairākus energoapgādes būvju būvniecības vai rekonstrukcijas projektus ar kopējo uzstādīto jaudu vismaz pieci megavati.

(3) Šā panta pirmajā daļā minētais iesnieguma iesniedzējs nevar būt:

1) Krievijas Federācija vai Baltkrievijas Republika, tās pilsoņi vai juridiskās personas, kuras ir reģistrētas Krievijas Federācijā vai Baltkrievijas Republikā (turpmāk — Krievijai vai Baltkrievijai piederīgās personas);

2) kapitālsabiedrības, kurās tieša vai netieša izšķirošā ietekme vai būtiska līdzdalība ir Krievijai vai Baltkrievijai piederīgajām personām;

3) personālsabiedrības, kuru biedri ir Krievijai vai Baltkrievijai piederīgās personas vai šīm personām ir izšķirošā ietekme vai būtiska līdzdalība pār biedriem;

4) biedrības, kuru biedri ir Krievijai vai Baltkrievijai piederīgās personas.

(4) Šajā likumā jēdziens "būtiska līdzdalība" atbilst būtiskas līdzdalības jēdzienam Finanšu instrumentu tirgus likuma izpratnē.

(5) Pirms nacionālo interešu objekta statusa piešķiršanas paredzētajai darbībai Satversmes aizsardzības birojs sniedz atzinumu, vai paredzētās darbības ierosinātais nerada riskus nacionālajai drošībai.

(6) Ja šā likuma 3. panta 1. un 4. punktā paredzētajām darbībām ir piešķirts nacionālo interešu objekta statuss, paredzēto darbību izpildes laikā iesniedzējam un personai, kura pastāv vai plāno iegūt izšķirošo ietekmi vai būtisku līdzdalību iesniedzējā, nepieciešams saņemt Ministru kabineta atļauju Nacionālā drošības likuma 38. panta pirmās daļas 1. un 2. punktā minētajos gadījumos un Nacionālā drošības likuma 40., 41. un 42. pantā noteiktajā kārtībā. Pieteikums atļaujas saņemšanai iesniedzams ministrijai.

11. pants. Finanšu nodrošinājums

(1) Vēja elektrostaciju būvniecības ierosinātais pēc atzinuma saņemšanas par atbilstību prasībām, kas noteiktas normatīvajos aktos par nacionālo drošību, iesniedz ministrijai finanšu nodrošinājumu, lai garantētu šā likuma 12. panta otrajā daļā minētajā Ministru kabineta lēmumā paredzēto nosacījumu izpildi. Finanšu nodrošinājums ir kredītiestādes izsniegta pirmā pieprasījuma garantijas vēstule vai apdrošinātāja izsniegta apdrošināšanas polise, kurā ietverta apdrošinātāja neatsaucama apņemšanās izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību pēc iestādes pirmā pieprasījuma, kā arī šā pieprasījuma neapstrīdamība.

(2) Ministrija ir tiesīga pieprasīt finanšu nodrošinājuma atlīdzību. Saņemto atlīdzību ministrija izlieto, lai segtu izdevumus gadījumos, kad nav izpildīts šā likuma 12. panta otrajā daļā minētajā Ministru kabineta lēmumā noteiktais.

12. pants. Ministru kabineta kompetence

(1) Ministru kabinets nosaka paredzētajai darbībai nacionālo interešu objekta statusu un tā izmantošanas nosacījumus.

(2) Ministru kabinets, lemjot par nacionālo interešu objekta statusu, nosaka:

1) paredzētās darbības funkcionēšanai nepieciešamo teritoriju;

2) enerģijas ražošanas uzsākšanas un teritorijas izmantošanas nosacījumus;

3) būvdarbu pabeigšanas un minimālo ekspluatācijas termiņu;

4) termiņu enerģijas ražošanas uzsākšanai;

5) nacionālo interešu objekta statusa atcelšanas nosacījumus;

6) īstenojamus pasākumus ietekmes novēršanai vai mazināšanai un, ja nepieciešams, kompensējošos pasākumus atbilstoši Valsts vides dienesta tehniskajiem noteikumiem vai Vides pārraudzības valsts biroja atzinumam par ziņojumu.

(3) Uzraudzību par šā panta otrajā daļā minēto nosacījumu izpildi veic un par pārkāpumiem informē:

1) būvniecības un enerģētikas jomā — Būvniecības valsts kontroles birojs (turpmāk — birojs);

2) vides aizsardzības jomā — Valsts vides dienests.

(4) Ministru kabinets nosaka finanšu nodrošinājuma apmēru, darbības laiku, kā arī kārtību, kādā pieprasa, pagarina un atjauno finanšu nodrošinājuma atlīdzību.

IV nodaļa

Būvniecības procesa organizēšana

13. pants. Būvniecības ierosināšana

(1) Persona paredzēto darbību ierosina un būvniecības ieceres realizācijai nepieciešamo informāciju un dokumentus iesniedz birojam, kas pilda būvniecības normatīvajos aktos noteiktās būvvaldes funkcijas.

(2) Šā likuma 3. panta 2. un 3. punktā minēto būvju būvniecību ierosina un būvniecības ieceres realizācijai nepieciešamo informāciju un dokumentus iesniedz pašvaldības būvvaldei.

(3) Atzīmi par projektēšanas nosacījumu izpildi būvniecības informācijas sistēmā izdara astoņu darbdienu laikā, bet atzīmi par būvdarbu uzsākšanas nosacījumu izpildi — triju darbdienu laikā no dienas, kad būvniecības informācijas sistēmā iesniegti dati, kas apliecina visu attiecīgo nosacījumu izpildi.

(4) Būvatļaujā ietvertu projektēšanas nosacījumu maksimālais izpildes termiņš ir 18 mēneši. Ja būvniecības ierosinātais minētos nosacījumus norādītajā termiņā neizpilda, būvatļauja pēc minētā termiņa beigām ir atceļama.

(5) Būvatļaujā norādīto būvdarbu uzsākšanas nosacījumu maksimālais izpildes termiņš ir seši mēneši. Ja būvniecības ierosinātais minētos nosacījumus norādītajā termiņā neizpilda, būvatļauja pēc šā termiņa beigām ir atceļama.

14. pants. Būvatļaujas izdošana un tās apstrīdēšana vai pārsūdzēšana

(1) Būvatļauju izdod, ja:

1) paredzētā darbība ir saskaņota ar zemes vienības īpašnieku vai tiesisko valdītāju vai gadījumā, kad to nosaka enerģētikas jomu regulējoši normatīvie akti, zemes vienības īpašnieks ir informēts par ietaišu, tīklu, līniju un to piederumu ierīkošanu;

2) atbilstoši būvniecības jomas normatīvo aktu prasībām ir izstrādāta būvniecības ieceres dokumentācija;

3) Ministru kabinets ir noteicis nacionālo interešu objekta statusu paredzētajai darbībai, bet 3. panta 2. un 3. punktā paredzētā būvniecības iecere atbilst vietējās pašvaldības teritorijas plānojumam, lokālplānojumam, ja tāds ir izstrādāts, un detālplānojumam, ja tas nepieciešams saskaņā ar normatīvajiem aktiem.

(2) Šā likuma 3. pantā noteikto būvju būvniecībai izdotā lēmuma apstrīdēšana vai pārsūdzēšana notiek būvniecību regulējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Būvniecības ierosinātajam labvēlīga administratīvā akta apstrīdēšana vai pārsūdzēšana par šajā likumā noteiktajām būvniecības iecerēm neaptur tā darbību.

15. pants. Kompensējošie pasākumi vīdei

Šā likuma 12. panta otrās daļas 6. punktā noteikto kompensējošo pasākumu īstenošana uzsākama ne vēlāk kā nacionālo interešu objekta būvdarbu process. Kompensējošo pasākumu izmaksas sedz paredzētās darbības ierosinātājs.

Pārejas noteikumi

1. Šā likuma noteikumi piemērojami arī gadījumos, kad tiek veiktas izmaiņas vēja elektrostacijām, palielinot uzstādītās jaudas vismaz līdz 50 megavatiem, kā arī vēja elektrostacijām ar uzstādāmo jaudu vismaz 50 megavati, kurām uzsākta ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra, ja paredzētās darbības ierosinātājs, iesniedzot ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu, lūdz paredzētās darbības akceptam piemērot šajā likumā noteikto.

2. Ministru kabinets līdz 2022. gada 31. decembrim izdod šā likuma 12. panta ceturtajā daļā minētos noteikumus.

3. Ministru kabinets reizi divos gados iesniedz Saeimai izvērtējumu par šajā likumā paredzēto prasību efektivitāti un turpmākas piemērošanas nepieciešamību, izvērtējuma iesniegšanas termiņu skaitot no šā likuma spēkā stāšanās dienas.

Likums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā izsludināšanas.

Likums Saeimā pieņemts 2022. gada 29. septembrī.

Valsts prezidenta vietā
Saeimas priekšsēdētāja *I. Mūrniece*

Rīgā 2022. gada 4. oktobrī